



—Hi ha un noi català que vol aprendre hongarès. Vols fer-li classes?

Visat núm. 7

(abril 2009)

por **Krisztina Nemes**

Hi estava d'acord, i em preparava a fer classes formals, perquè aquell lector català ja feia temps que vivia a Hongria, entenia bastant bé la llengua, però volia aprofundir els seus coneixements.

Després de dues o tres trobades, va quedar clar que, ni ell ni jo, no teníem tirada a coses tan serioses i sistemàtiques com ho són la gramàtica o la lingüística.

Passejàvem pels carrers de Budapest, on cada edifici representa un tros de la història i de la cultura d'Hongria, una ciutat plena de temes per a un home jove com ell, que ja en sabia moltíssim, i en volia saber encara més. Les classes peripatètiques es convertiren ben aviat en amistat.

Un dia, passejant per la vora del Danubi, li volia explicar el poema d'Attila József que parla del riu immens que guarda la seva saviesa en el seu fons silenciós, mentre la vida fugaç de generacions clamoreja per les ribes, sempre amb formes diferents i amb idees noves. L'Eloi va respondre'm amb el riu de Moncada, l'Ebre, testimoni de tots els canvis de la vida de Mequinensa, eix vital de la població, que com una antiga deessa recupera i guarda la memòria de la seva gent, i finalment acaba morint per decisió de Franco. De fet, el que ens interessava, a tots dos, era poder transmetre la bellesa de les obres, fèiem explicacions, intercanviàvem llibres i idees, revisàvem les primeres traduccions fetes amb mans maldestres i amb el cor exultant, i ens semblava trobar-nos en un món espaiós i ric, fills de nacions petites que tenen una visió penetrant.

Després de tornar a Catalunya, l'Eloi continuava venint a casa nostra, va ensenyar, al meu marit, a fer pa amb tomàquet amb oli d'oliva de Tàrrega (encara en guardem la tradició), jugava amb els nens, i ells «jugaven a l'Eloi», això volia dir que l'un feia d'Eloi, s'estirava i es feia l'adormit, i l'altre li era prohibit despertar-lo. Els nens hongaresos no estan acostumats a veure un adult sa i normal que dormi fins a les dues de la tarda, tot seguint el ritme mediterrani. Feien cua davant de la porta de l'habitació on ell dormia, i esperaven amb candeletes que sortís el seu amic.

Perquè l'Eloi era amic de tots nosaltres, dels grans i dels petits. Un amic fidel, el retorn del qual sempre representava una festa, amb qui era interessant somiar, conversar, treballar, cuinar, fer excursions o qualsevol altra cosa.

Un home solellós, magnànim i molt sensible, que oferia el seu servei a LA LITERATURA que estimava i venerava. Qui sap si el Premi Nobel de Literatura del 2002 es va atorgar a l'hongarès Imre Kertész perquè, així, l'Eloi tingués l'oportunitat de traduir obres dels nostres millors escriptors. Se li va concedir massa poc temps per poder completar el cercle. No es va casar, no va tenir fills: li va tocar ser EL TRADUCTOR DE LA LITERATURA HONGARESA AL CATALÀ.

Eloi, amic, et trobem molt a faltar.